

Handläggare
Isabelle Vas
Telefon: 08-508 25 025

Till
Socialnämnden
2016-09-20

Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41)

Svar på remiss från kommunstyrelsen (110-1195/2016)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Beslutet justeras omedelbart

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Peter Svensson
T.f. administrativ chef

Sammanfattning

Integritetskommittén, nedan kommittén, har kartlagt och analyserat risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik. I delbetänkandet redogör kommittén för behandlingen av personuppgifter inom ett antal områden som en person kommer i kontakt med i olika livsskeden och gör en riskbedömning av dessa. Kartläggningen visar att det finns starka indikationer på allvarliga brister i informationssäkerheten i offentliga verksamheter. Kommittén klassar uppgifter inom socialtjänsten som allvarlig risk för den personliga integriteten och anser samtidigt att det inte finns ett behov att inrätta ett integritetsskyddsråd. Kommitténs slutsats är att användningen av modern teknik påverkar vår möjlighet att bestämma över vilka uppgifter om oss som andra ska få ta del av.

Förvaltningen delar kommitténs bedömningar i delbetänkandet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41) till socialnämnden. Remisstiden sträcker sig till den 30 september 2016.

Regeringen beslutade den 8 maj 2014 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utifrån ett individperspektiv kartlägga och analysera sådana faktiska och potentiella risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i såväl privat som offentlig verksamhet (dir. 2014:65).

Enligt tilläggsdirektiv som beslutades den 18 februari 2016 (dir. 2016:12) ska kommittén redovisa en del av uppdraget i ett delbetänkande. Delbetänkandet omfattar dels kartläggningen och analysen av riskerna för integritetsintrång, dels ett övervägande om behovet av ett integritetsskyddsråd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens administrativa avdelning. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 september 2016. Rådet för funktionshinderfrågor har behandlat ärendet den 15 september 2016.

Ärendet

Kommittén har haft i uppdrag att, utifrån ett individperspektiv, kartlägga och analysera risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användningen av informationsteknik. Kommittén konstaterar att rent allmänt har enskilda personer små möjligheter att påverka hur uppgifter om dem hanteras och att det finns starka indikationer på allvarliga brister i informationssäkerheten i offentliga verksamheter. Kommittén lyfter att varje huvudman som hanterar personuppgifter ska ta sitt ansvar för säkerheten. Det är även viktigt att integritets- och sekretessaspekten beaktas vid all form av dokumentation inom stöd och omsorg. Det handlar om känsliga uppgifter om den enskildes personliga omständigheter, ofta i kombination med uppgifter om dennes hälsa.

För att göra det möjligt att jämföra risker för den personliga integriteten som är förknippade med olika företeelser i samhället har kommittén valt att beskriva riskerna utifrån tre nivåer: viss risk, påtaglig risk eller allvarlig risk för den personliga integriteten. En riskbedömning utgår dels från sannolikheten för att ett intrång

inträffar, dels från effekterna eller konsekvenserna av intrånget. Kommittén anser att behandling av uppgifter inom socialtjänsten hör till gruppen allvarlig risk för den personliga integriteten då personuppgifterna är mycket känsliga och/eller närgångna.

Den digitala utvecklingen innebär en genomgripande förändring av samhället och enskildas livsvillkor. Personuppgifter i digital form genereras och används i allt högre grad inom alla samhällsområden. Antalet aktörer ökar, användningsområdena ökar, lagringstiderna ökar, spridningen och utbytet mellan aktörerna ökar, vidareanvändningen hos respektive aktör ökar liksom spridningen över nationsgränserna. Kommittén ser också att vissa stora aktörer, som en följd av utvecklingen i stort och i deras egna affärsstrategier, får tillgång till en allt större mängd personuppgifter och därmed har möjlighet att teckna en alltmer komplett bild av en enskild person. Ur den enskildes perspektiv innebär utvecklingen att kunskapen om hur uppgifterna hanteras, liksom möjligheten att påverka detta, hela tiden krymper i förhållande till den ökande hanteringen av personuppgifter i samhället.

I motsvarande mån begränsas även den enskildes möjlighet att genom ett verkligt fritt val bestämma hur uppgifter om honom eller henne ska hanteras. Kommitténs generella slutsats är därför att den enskilde, parallellt med den digitala utvecklingen, utsätts för stegvisa försämringar av den personliga integriteten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Välfärdsteknik och digitala tjänster används inom socialtjänsten. Exempel är användning av olika digitala tjänster i form av kognitiva hjälpmedel och trygghetslarm. För den enskilde innebär detta bland annat en möjlighet att bo kvar hemma och ha ett fortsatt aktivt och socialt liv. Av detta följer att användning av välfärdsteknik måste utgå från respekt för individens önskemål och behov.

Det är kommunerna som ansvarar för socialtjänsten. Verksamheter som styrs av socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. Båda lagarna bygger på frivillighet och förutsätter samtycke från den enskilde.

En kommun kan själv utföra olika tjänster eller genom avtal överlåta till privat aktör att utföra kommunens uppgifter. Till följd av upphandling och införande av valfrihetssystem är mångfalden av utförare betydligt större än tidigare. Det medför att känsliga

uppgifter inom socialtjänsten hanteras både av kommunen och av olika privata aktörer. Att flera olika aktörer kan vara inblandade i hanteringen av de enskildas uppgifter innebär en ökad risk av bristande informationssäkerhet och ansvarstagande för hanteringen. Detta ställer särskilda krav på säkerhet där personuppgifterna ska handhas på ett tekniskt och juridiskt säkert sätt. Om uppgifterna samordnas mellan flera huvudmän får detta inte leda till ”läckage”, vare sig inom eller mellan huvudmännens system.

Tillgången till relevant information är en förutsättning för en socialtjänst av god kvalitet. Ett säkert och väl fungerande utbyte av information är nödvändigt för att enskilda ska få insatser av god kvalitet i ett komplext system med många inblandade huvudmän och aktörer.

De personuppgifter som hanteras inom socialtjänsten är i allmänhet av integritetskänslig karaktär som exempelvis enskildas privata förhållanden om hälsa och sociala och ekonomiska förhållanden. Då personuppgifterna är känsliga finns allvarlig risk för den personliga integriteten om uppgifterna hamnar i fel händer.

I socialnämndens upphandlingar ställs krav på att uppgifter som rör den enskilde ska hanteras på ett lagligt, tryggt och säkert sätt. Bara berörd personal får ta del av uppgifterna. Även den enskilde ska få ta del av sin dokumentation. Motsvarande krav ställs på verksamhet som drivs i egen regi. I verksamhetsuppföljningen kontrolleras att kravet på säker hantering av personuppgifter inom och till/från huvudmannen, hur den enskilde får tillgång till utförardokumentationen och vid behov får rättelse av en felaktig uppgift följs.

Förvaltningen delar kommitténs bedömning om att behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och i insatser enligt LSS hör till gruppen allvarlig risk för den personliga integriteten då det handlar om mycket känsliga och närgångna personuppgifter. Personer som är aktuella inom socialtjänsten kan ha av olika skäl, tillfälligt eller varaktigt, svårt att ta till sig och bedöma viss information, vilket minskar den personens redan små möjligheter att påverka användandet av informationen.

Bilagor

1. Remiss av Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41)